

hvorvidt de gulle deres Børn undervise eller ikke. Men hvad er Frihed? Det kan man med Sandhed spørge om. Gaaer det ikke med Friheden som med alt Andet, at den kun har Betydning ved sine Grænser. Frihed uden Grænser er ingen Frihed, det er Tvilesløshed, Raahed. At sætte den Uvidende til Dømmer over Viden, det er ikke Frihed, det er Despoti; men det er det, man gjør, naar man hæver Skoletvangen, thi det kan ikke nægtes — det er beklageligt, at det er saa — at en stor Deel af vor Almue er uvidende, at den selv mangler Kundskab, og derfor nu umulig kan have det rette Syn for, hvorvidt Kundskaber gavne deres Børn eller ikke. — Man har sagt, at Forældrene ikke kunne undvære selv den ringe Arbeidskraft, som Børn i en Alder af 10 til 12 Aar ere i Besiddelse af. Det indrømmer jeg; der gives desværre ganske vist Folk, der ere saa fattige, at de ikke kunne undvære den. Men lad os saa erstatte dem den; lad Communerne give Forældrene Bederlag for det Tab i Arbeidskraft, som de lide ved deres Børns Undervisning, men lad os ikke berøve Børnene Undervisningen. Lad dem, der saa stærkt paatale Faderens Net, ikke glemme Barnets Net, der falder sammen med Statens Net. Jeg troer saaledes, at det Forslag, der ligger i den indbragte Forespørgsel, om at den tvungne Undervisning paa Skolens laveste Trin skulde hæves, fortjener at vises tilbage som en sygelig Udvægt af Frihedsfølelsen. Jeg vil ikke nægte, at naar man vilde spørge den ærede Kultusminister om Anliggender, der henhøre under den offentlige Undervisning, saa var der meget Andet, jeg ventede Spørgsmaal om, fremfor om han vilde ophæve den tvungne Skoleundervisning. Man kunde jo saaledes spørge den ærede Minister, om han havde et aabent Die for — jeg haaber, at han har det — at der er Meget at gjøre med Hensyn til Udviklingen af vort Almuestolevæsen; at den Maade, hvorpaa Lærerne uddannes, og som i en vis Henseende gjør dem til et Slags halve Theologer, er meget uheldig; om han ikke vilde ansee det for bedre, at den egentlige religiøse Undervisning blev overladt Kirken, og at man kun overlod Læreren at give Ungdommen en sund christelig Moral og ikke videre. Man

kunde spørge, om Ministeren ikke fandt det betænkeligt, at Ungdommen allerede i det trettede Aar, netop paa den Tid, hvor man begynder at faae Begreb om, hvad det vil sige at lære Noget, og hvor Vistien dertil spirer frem, kan høre op at gaae i Skole. Man kunde ogsaa spørge den ærede Minister med Hensyn til Undervisningen i de lærde Skoler, om han var ret opmærksom paa, at man, fordi man der lærer saa mange Ting, ikke lærer Meget; om det var ham bekjendt, at den aller største Deel af dem, der forlade de lærde Skoler, have lært Mathematik uden at kunne løse Opgaver og uden at kunne regne, at de lære Latin og Græsk, uden at kunne læse Classikerne, at de have lært forskellige fremmede Sprog, uden endog paa den tarveligste Maade at kunne udtrykke sig mundtlig i et eneste. Jeg tør endog sige, at dersom den ærede Minister vil undersøge denne Sag, saa vil han finde, at en stor Deel af Lærerne i de lærde Skoler ikke formaaer mundtlig at udtrykke sig i de Sprog, hvori de undervise. Jeg troer ikke, at dette Forhold er rigtigt, navnlig i vor Tid, hvor Communicationsmidlerne ere saaledes udviklede, at en stor Deel af dem, der nyde den Danselse, hvormed der her er Tale, naar de havde den fornødne Sprogkundskab, med stor Lethed kan tage til fremmede Lande, for der at søge Udvikling og Ophøjsning. Det er meget uheldigt, at man ikke har Die for, at der i et saa lille Land som vort idetmindste burde være eet af de store europæiske Sprog, som Eleverne i de lærde Skoler vare nogenlunde fortrolige med. Dette er jo Tilfældet i næsten alle andre Lande; det er meget vanskeligt at træffe en dannet Mand, f. Ex. i Holland, der ikke kan Fransk; det Samme er Tilfældet i en stor Deel af Tydskland; ogsaa i Sverrig skal man ikke have stor Vanskelighed ved at finde Folk, der kunne udtrykke sig med Lethed i det nævnte Sprog.

Jeg har tilladt mig at benytte denne Forespørgsel til at høre et Par Ord om disse Anliggender, ikke fordi jeg venter, at den ærede Minister nu skal svare derpaa, men fordi jeg troer, at der virkelig er Et og Andet at spørge ham om i vort Undervisningsvæsen, hvorpaa han ikke med saa stor Lethed vil kunne svare